

JEDNA OD RETKIH UMETNOSTI KOJA JE

JOŠ UVEK ISKRENA

Lepota strip stvaralaštva je u tome što se još uvek bazira na dubokoj potrebi umetnika da se izražavaju putem stripa, a ne na komercijalnim pobudama i time formiranim trendovima - smatra Živojin Tamburić, jedan od autora knjige „Stripovi koje smo voleli“ Brižno čuvan u fiokama, srcima i navikama poznavalaca i poštovalaca, nedodirljiv za loše uticaje brzih medija i instant umetnosti i nepokolebljiv u neprekidnom (ali suptilnom) osvajačkom pohodu na nove generacije, srpski strip je „pregurao“ teške godine i danas, bar sudeći po interesantnim izdanjima, novim autorskim imenima i broju posetilaca na događajima koji se vrte oko devete umetnosti, doživljava renesansu. O stripu, njegovom mestu u društvu, značaju i budućnosti, za Novine novosadske progovorio je Živojin Tamburić, veliki ljubitelj i poznavalac devete umetnosti i jedan od autora najobimnije i najobuhvatnije knjige

o stripu na ovim prostorima „Stripovi koje smo voleli“.

Žanrovski, kritika je vašu knjigu doživela kao leksikon, antologiju, hrestomatiju, ali i kao vodič i, slobodnije, „svedočanstvo istorije strip kulture“ i „zalag za budućnost“. *Koja od ovih odrednica je najbliža vašem viđenju knjige, njenom polazišnoj ideji?*

Moja početna ideja je bila da knjiga bude sažeti vodič kroz najistaknutije stripove i autore u 20. veku, ali je ta ideja nadograđena izuzetnim znanjem i entuzijazmom mojih koautora, ali i drugih strip poslenika širom ovih naših prostora. Knjiga sada očigledno zadovoljava vrlo jake kvalitativne i istorijske odrednice, na primer leksikona, i ja sam srećan što sam saradivao sa najboljim poznavacima ove umetnosti.

Izbor stripova i autora u knjizi je, kako se navodi, pravljen po estetskom kriterijumu, ali i po zanatskim dometima, omiljenosti, posebnosti u izrazu...

U kojoj kategoriji je, intimno, bilo najteže napraviti selekciju?

Mislim da nam je najteža odrednica bila - popularnost stripova. Svi smo mi odrasli, a tu mislim na sve nas čitaoce, sa nekim stripovima koji su nas u velikoj meri formirali (zajedno sa literaturom, socijalnim okruženjem, obrazovanjem i tako dalje), tako da te stripove smatramo boljim od ostalih. Nezgoda je u tome što svaka generacija ima “svoje” stripove, koji su „bolji od ostalih“.

“Stripovi koje smo voleli“ je po svom sadržaju jedinstvena ne samo na ovim prostorima već i u Istočnoj Evropi.

Postoji li nešto što bi se moglo nazvati specifikumom stripa s ovih područja?

Bogatstvo istorije i kulture na ovim prostorima je ravno drugim evropskim zemljama, tako da je šteta da se o tome malo zna u Evropi. Za skorašnju knjigu Pola Graveta „1001 strip koji treba da pročitate pre nego što umrete“, uspeo sam da ubacim „na

mišiće“ 6 stripova sa ovih prostora. Jednostavno, oni smatraju da vredi samo ono što je prevedeno na engleski ili francuski. A mi imamo čime da se pohvalimo sa naše strip scene. Ne samo da smo pratili svetske uzore, neke čak i nadmašivali (na primer Neugebauer, Dobrić, Bogičević, Kerac),

već smo po nekim ostvarenjima bili ispred vremena (Maurović, Hecl, Kušanić), dublje doživljali istorijsku baštinu (Solovjev, Kuznjecov, Lobačev, Radilović) i savremenost (Kordej, Zograf, Lavrić) ili njenu poetiku (Milović, Wostok, Amalietti, Sitar). U knjizi su predstavljeni relevantni autori nekadašnje Jugoslavije, ali i autori koji rad nastavljaju (ili započinju) u državama nastalim nakon njenog raspada. Može li se govoriti o postojanju svojevrstne linije oslonjene na zajedničku stvaralačku tradiciju ili je i stripski izraz u novonastalim državama krenuo „svaki na svoju stranu“?

U stripu u svetu postoje žanrovi i povremeni trendovi i mi smo na ovim prostorima to uglavnom pratili, ali nekakve zajedničke karakteristike na nivou država mislim da ne postoje i ne treba da postoje. Lepota strip stvaralaštva je u tome što se još uvek

bazira na dubokoj potrebi umetnika da se izražavaju putem stripa, a ne na komercijalnim pobudama i time formiranim trendovima što je, po meni, vrlo zastupljeno u drugim popularnim umetnostima (televizija, film, muzika). Čini mi se da je strip jedna od retkih umetnosti koja je još uvek iskrena i ne toliko pod uticajem komercijalizacije.

Strip je u 20. veku bio, u većoj ili manjoj meri, deo života svakog od nas. Da li su u pravu oni koji mu danas daju elitistički predznak?

Strip je oduvek bio tvorevina za narod, pa je tako i sada kada stripovi praktično pokrivaju sve literarne žanrove i svako može naći nešto za sebe. Problem je u tome što je nestala dobra distribucija po kioscima, pa se danas stripovi, umesto kao sveske i magazini, uglavnom prodaju u knjižarama u formi knjiga. A knjige sa stripovima su skupe jer su tehnički zahtevne zbog prisutnog vizuelnog elementa, često i kolora, pa ih manji broj ljudi kupuje, a onda postaju još skuplje zbog malih tiraža. Dakle, elitistički predznak postoji samo zato što su knjige sa stripovima skupe i time teže dostupne, ali čitaoci svih uzrasta i dalje kupuju, samo što kupuju manje i pažljivije biraju. Nekoliko godina unazad Ministarstvo kulture u otkup knjiga nije uvrstilo nijedno strip izdanje. S druge strane, programi posvećeni stripu, gde god da se organizuju, imaju veoma dobru posetu. Kakvo je, zapravo, stanje stripa u Srbiji danas?

Strip je na ovim našim prostorima oduvek bio popularan. Uvek je bilo autora koji su želeli da se izražavaju na ovaj način, izdavača da štampaju

Knjigu „Stripovi koje smo voleli“, autora Živojina Tamburića, Zdravka Zupana i Zorana Stefanovića, objavila je beogradska izdavačka kuća „Omnibus“. Sadrži osnovne podatke, uzorke tabli, kritike i citate iz kritika za oko 400 stripova od oko 400 autora. Uvodni tekst napisao je Pol Gravet, londonski pisac i publicista koji je već tri decenije posvećen promovisanju devete umetnosti. Na prošlogodišnjem Međunarodnom beogradskom sajmu knjiga „Stripovi koje ste voleli“ proglašena je za izdavački poduhvat godine.

i publike da čita. Dakle, jedina „renesansa“ koja se sada dešava je u pogledu izdavaštva koje je bilo zamrlo krajem prošlog i početkom ovog veka. Ministarstva kulture susjednih država otkupljuju probrane stripove i time pomažu razvoj strip umetnosti. Strip scena u Srbiji je izuzetno jaka, ja bih rekao kao i uvek. Izdavaštvo je takođe probudeno, ali se bazira na entuzijazmu izdavača i autora, i bez otkupa od strane države neće moći da se održi na duže staze. Ako se tako nastavi, verovatno ćemo samo čitati stripove iz susjednih država, čije jezike poznajemo, i doprinostiti njihovim ekonomijama. ■

*Ivana Kupek
foto: Svetozar Alimpić*

Strip scena u Srbiji je izuzetno jaka, ja bih rekao kao i uvek. Izdavaštvo je takođe probudeno, ali se bazira na entuzijazmu izdavača i autora, i bez otkupa od strane države neće moći da se održi na duže staze kaže Živojin Tamburić.

